

2022-05-19
N2022/01237
N2022/00856
N2021/02882 (delvis)

Näringsdepartementet

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

Uppdrag att på prov genomföra fiskeriförvaltningsåtgärder som motsvarar en utflyttning av trålgränsen

Regeringens beslut

Regeringen ger Havs- och vattenmyndigheten i uppdrag att genomföra ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt som motsvarar en utflyttning av trålgränsen för fartyg som fiskar efter pelagiska arter i Östersjön, i syfte att utvärdera effekterna på sill- och strömmingsbeståndens biomassa samt deras storleks-, bestånds- och åldersstruktur.

Projektet ska genomföras i flera avgränsade försöksområden i förvaltningsområdena för sill- och strömmingsbestånden i Egentliga Östersjön och i Bottniska viken och omfatta de fartyg, oavsett flagg, som har fiskerättigheter i områdena. Havs- och vattenmyndigheten ska därför inom ramen för projektet genomföra nödvändiga samråd med berörda EU-medlemsstater och vid behov med Europeiska kommissionen. Samråd ska även ske med berörda intressenter.

Havs- och vattenmyndigheten ska för dessa områden vetenskapligt följa upp och analysera vilka effekter de fiskerelaterade förvaltningsåtgärderna har på sill- och strömmingsbestånden både vad gäller utvecklingen av biomassa, bestånds- och populationsstruktur. Utpekandet av områdena ska beakta geografiska och regionala skillnader. Områdena ska även utgöra grund för analys av bland annat hur och i vilken utsträckning sillens och strömmingens utveckling när det gäller biomassa, bestånds- och populationsstruktur påverkas av miljöfaktorer och predation från fisk, fågel och säl för att därmed kunna utvärdera och stärka kunskapen kring orsakssamband i enlighet med en adaptiv förvaltning. Analysen ska även inkludera eventuella effekter av projektet på andra fiskarter, samhällsekonomiska effekter samt

ekonomiska och sociala konsekvenserna för fisket och fiskberedningen. Analyserna ska samtidigt i sin helhet beakta andra förvaltningsåtgärder och andra orsakssamband.

Fiskeregleringen i försöksområdena ska utvärderas under uppdragets genomförande och upphöra senast vid åiterrapporteringen. Utifrån ovanstående analyser ska slutredovisningen innehålla förslag på eventuella påföljande fiskeregleringar eller åtgärder som inte är fiskerirelaterade.

Havs- och vattenmyndigheten ska inom respektive försöksområde kunna möjliggöra att ett visst yrkesfiske kan bedrivas. Sådan möjlighet bör kunna ges till försöksverksamhet, småskaligt fiske och det fiske som bedrivs av lokal eller regional betydelse och fiskar för direkt användning som livsmedel. Fiske ska dock endast tillåtas om syftet med det vetenskapliga projektet inte bedöms motverkas. Åiterrapporteringen ska innehålla en analys av konsekvenser av sådant fiske.

Havs- och vattenmyndigheten ska ha en kontinuerlig dialog om uppdragets genomförande med Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Myndigheten ska senast den 30 november 2022 och årligen i april från och med 2023 komma in med en lägesrapport om genomförandet av uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Havs- och vattenmyndigheten ska därefter senast den 30 april 2027 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

En god beståndsutveckling av sill och strömming är viktig, såväl utifrån ambitionen att värna ett hållbart fiske och en ökad livsmedelsproduktion som utifrån ett ekosystemperspektiv. Regeringen gav därför Havs- och vattenmyndigheten i sitt regleringsbrev för budgetåret 2021 i uppdrag att utreda hur fiskeregleringar kan utvecklas för att skydda kustlekande bestånd av sill i norra Egentliga Östersjön. Havs- och vattenmyndigheten föreslår i sin redovisning av regeringsuppdraget (N2022/00856) att det bör genomföras ett tidsbegränsat vetenskapligt projekt i form av en utflyttning av fisket med svenska, danska och finska fartyg i förhållande till trålgränsen, och att projektet bör möjliggöra en utvärdering av åtgärdens effekt. Regeringen ser det som mycket angeläget att en utflyttning av trålgränsen på prov utvärderas med stöd i vetenskapliga underlag och i samverkan med berörda intressenter och EU-medlemsstater.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör agera snarast för att dels flytta ut trålgränsen på prov, dels begränsa det trålfiske som tillåts innanför trålgränsen, samt att åtgärderna bör följas upp och utvärderas vetenskapligt. I miljö- och jordbruksutskottets betänkande framhölls vikten av att möjligheter till begränsade undantag kan ges, dels för det småskaliga fisket som använder passiva redskap, dels för fiskefartyg som fiskar för direkt användning som livsmedel och vars landningar sorteras (bet.2021/22:MJU6, rskr.2021/22:61).

Havs- och vattenmyndigheten har i sin redovisning främst fokuserat på fisket utanför Stockholms skärgård och inom svenskt territorialvatten ned till Kalmar, men redovisar även andra områden där det under senare år har bedrivits ett betydande fiske och där frågeställningarna om orsakssamband kan vara relevanta att utvärdera. Av myndighetens rapport framgår att fiske främst bedrivits i de södra delarna av de i regeringsuppdraget analyserade områdena (SD 27 och 29). Myndigheten redovisar samtidigt att det finns en del oroande information och pekar ut de många faktorer som påverkar fiskbestånden och fiskets bedrivande i Egentliga Östersjön. Kompletterande trendanalyser från Sveriges lantbruksuniversitet uppvisar negativa trender för sill och strömming längs den svenska kusten inom samtliga förvaltningsområden från Hanöbukten upp till Bottenhavet (SD 25 till 30). Det kan finnas skillnader mellan områden avseende övergödning, salthalt och syreförhållande som kan medföra en påverkan tillsammans med olika förekomster av konkurrerande arter till sill eller strömming som spigg och skarpsill. Dessutom utgör sill och strömming föda för en rad olika djur, inte minst gräsäl, vars förekomster och konsumtion kan skilja sig åt mellan olika delar av Östersjön och Bottniska viken. Regeringen ser således att liknande frågeställningar och utvärderingsbehov finns i syfte att fastställa orsakssamband och förbättra det vetenskapliga underlaget för strömmingen i Bottniska viken (SD 30 och 31). Havs- och vattenmyndigheten har visserligen inte analyserat förvaltningen av strömming i Bottniska viken i sitt tidigare regeringsuppdrag men bedömer ändå att de analyser som återges i regeringsuppdraget är applicerbara i dessa områden.

Regeringen bedömer att det behöver tas ett helhetsgrepp om frågan och att fler områden (varav ett i Bottniska viken) behöver omfattas av uppdraget. Det bedöms lämpligt att inkludera fler områden så att resultatet ska kunna jämföras med eventuella effekter av andra EU-gemensamma fiskeförvaltningsåtgärder samt beståndsutvecklingen i olika

förvaltningsområden. Bedömningen är att effekterna av fiskerirelaterade åtgärder behöver kunna utvärderas och särskiljas från andra påverkansfaktorer såsom omgivande skillnader när det gäller miljöfaktorer, konkurrens och predation från fisk, fågel och säl, så att den vetenskapliga kunskapen om olika orsakssamband kan stärkas.

Genomförandet av ett vetenskapligt projekt behöver baseras på en löpande uppföljning av sill- och strömmingsbeståndens utveckling både vad gäller biomassa, bestandsstruktur och storleksfördelning, och en fortlöpande dialog med Regeringskansliet om uppdragets genomförande.

För att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig utvärdering behöver de föreslagna områdena och åtgärderna för vetenskaplig utvärdering förankras med direkt berörda EU-medlemsstater. Områdena behöver därför lokaliseras och utformas så att de kan följas upp vetenskapligt och vara representativa samtidigt som de kan fungera som referensområden till områden där fiske bedrivs.

Fiskerinäringarnas konkurrenskraft och förmågan att möta de utmaningar som fisket och beredningsföretag står inför är viktiga frågor för regeringen. Regeringens övergripande målsättning är ett hållbart fiske, ökad resurseffektivitet och mer hållbara fiskemetoder och redskap som skapar förutsättningar för en ökad livsmedelsproduktion. Vid upprättandet av försöksområdena behöver det nuvarande fiskets bedrivande beaktas så att det inte drabbas oproportionerligt hårt samtidigt som försöksområdet utformas så att orsakssamband och effekter på mängden och andelen stor sill och strömming kan utvärderas. Det är viktigt att ett fiske av lokal och regional betydelse samt fiske för direkt användning som livsmedel kan fortgå samtidigt som det säkerställs att syftet med forskningsförsöket inte motverkas.

På regeringens vägnar

Anna-Caren Säterberg

Magnus Andersson

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Miljödepartementet /NM